

Asia: VN/29348/2025

Valtioneuvoston asetus toimeentulotuesta annetun lain 2 a §:n 3 momentissa tarkoitetun toiminnan olennaisuuden vaatimuksen täyttymisestä eräillä aloilla

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntopalaute koskien työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisvelvoitteen rajaa opetusalaalla:

Lausuttu kohdassa muu lausuntopalaute

Lausuntopalaute koskien työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisvelvoitteen rajaa kotityöntekijöiden, taiteilijoiden ja luovaa tai esityksellistä työtä tekevien henkilöiden sekä muiden vastaavien työaikajärjestelyiltään epätavallisilla työaloilla tai työtehtävissä työskentelevien henkilöiden osalta:

Lausuttu kohdassa muu lausuntopalaute

Muu lausuntopalaute:

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää asetuksen tavoitteita lähtökohtaisesti perusteltuina, koska niiden tarkoituksena on huomioida työelämän monimuotoisuus ja selkeyttää toimeentulotuen sekä työnhakijavelvoitteen välistä suhdetta. Eryteisesti opetusalaalla ja muilla epäsäännöllisen työajan aloilla muutos voi tuoda tarvittavaa joustoa. Kuitenkin asetuksen luonnoksessa esitetyt poikkeukset herättävät joiltain osin kysymyksiä tasavertaisesta kohtelusta eri työmuotojen ja ammattiryhmien välillä.

Hyvinvointialueen sosiaalipalveluissa kohdataan yhä useammin asiakkaita, joiden toimeentulo perustuu itsenäiseen työhön, pienimuotoiseen yrittäjyyteen tai vaihteleviin toimeksiantoihin. Lakiluonnoksen mukaan taiteilijoiden ja luovien alojen työntekijöiden toiminta voisi tietyin edellytyksin täyttää työn olennaisuuden vaatimuksen, vaikka se ei perustuisi 30 tunnin viikkotyömäärään. Tämä on ymmärrettävää luovan työn luonteesta käsin, mutta asettaa kuitenkin kysymyksen yhdenvertaisuudesta pienyrittäjiin ja muihin itsensä työllistäjiin, joiden työhön ei sovelleta vastaavia poikkeuksia. Pienyrittäjillä ja toiminimiyrittäjillä on monesti vastaavanlaista epäsäännöllisyyttä tuloissa ja työmäärässä kuin taiteilijoilla, mutta heitä koskevaa lievennystä ei esitetä.

Hyvinvointialue katsoo, että työn olennaisuuden arvioinnissa tulisi varmistaa tasapuolinen kohtelu eri työnteon muodoille, riippumatta siitä, onko kyse palkkatyöstä, yrittäjyydestä vai luovasta työstä. Tämä tukisi sosiaaliturvan oikeudenmukaisuutta ja vähentäisi riskiä, että eri työmuodot asetetaan eriarvoiseen asemaan toimeentulotuen näkökulmasta. Asetuksen valmistelussa tulisi myös tarkentaa, miten ja millaisin kriteerein työn olennaisuutta arvioidaan käytännössä esimerkiksi tulojen määrän, työsuhteen keston tai työn jatkuvuuden perusteella. Hyvinvointialueet tarvitsevat selkeät ohjeistukset ja esimerkit tilanteista, joissa poikkeaminen 30 tunnin viikkotyörajasta on perusteltua, jotta ohjaus ja neuvonta kohderyhmän asiakkaille voi toteutua.

Hyvinvointialue kannattaa asetuksen antamista ja tunnistaa sen tarpeellisuuden tietyillä aloilla, mutta korostaa, että poikkeusten tulee perustua yhdenvertaisiin ja läpinäkyviin kriteereihin. On tärkeää, ettei asetus synnytä eriarvoisuutta eri ammattiryhmien välille tai luo vaikutelmaa siitä, että tiettyjen alojen työn muodot olisivat toisia hyväksyttävämpiä toimeentulotukijärjestelmän näkökulmasta.

Paahto Marena

Keski-Suomen hyvinvointialue - valmistelija palveluvastaava Minna Sellman